

Huis met koninklijk aura

De met goud afgebesiede luiken van het paleis Lange Voorhout zijn al enige tijd gesloten. Sinds koningin Beatrix het paleis Noordeinde als werkpaleis heeft betrokken, staat het leeg. Officieel is het paleisje nog steeds een pied à terre van prinses Juliana en prins Bernhard.

Enige weken geleden schreef deze krant over de plannen er de schilderijencollecties van Bredius en Mesdag onder te brengen en Den Haag te verrijken met een nieuw museum. Hierover is, hangende de onderhandelingen tussen het ministerie van cultuur en de gemeente Den Haag, nog niets naders besloten, maar het wordt alom als een aantrekkelijke bestemming van het pand gezien.

Het paleis — dat bekend staat als het 'paleis met het gouden balkon' — is in 1760 gebouwd als woonhuis van Anthony Patras. De Patrasen waren gevluchte Hugenoten. Anthony Patras was door de erfenis die zijn oom Abram hem in 1737 naliet een vermogend man geworden. Abram Patras was op zijn negentiende naar Indië gegaan, had daar carrière gemaakt en was geëindigd als gouverneur-generaal. Anthony was hem aanvankelijk als adelborst gevolgd naar Indië, maar na het overlijden van zijn oom enkele jaren later teruggekeerd naar Nederland. In 1745 werd hij burgemeester van Sloten en enkele jaren later afgevaardigde van Friesland naar de Staten-Generaal. Zoals het de rijken in die dagen betaamde, vestigde hij zich aan het Voorhout. Het huis dat hij liet bouwen leek vooral door de stedenbouwkundige situering iets weg te hebben van een paleis. Het maakte niet de indruk een woonstede te zijn voor gewone stervelingen.

Weldra zou het nieuwe huis dan ook een overmoedige onderneming blijken. Zelf zou Patras hier geen hinder meer van ondervinden, want ternauwernood was het huis voltooid of hij overleed. Zijn vrouw daarentegen zou nog tot 1778 de schuldeisers van het lijf proberen te houden. Toen de situatie onhoudbaar was geworden werd het huis publiekelijk verkocht. Via een tussenpersoon wordt een zekere Johannes Jongbloet de nieuwe eigenaar. Zijn schoonzoon, Gerard Beelaerts van Wieldrecht, erft het pand in 1780. Gerard, die slechts secretaris was van de Provinciale Rekenkamer, liet zichzelf meeslepen door de afmetingen en het aura van zijn koninklijke woning en leefde op te grote voet. In 1795 werd hij onder curatele gesteld en in 1802 werd het huis verkocht aan Archibald Hope, een Amsterdamse koopman. Als telg van een bankiersgeslacht wist hij zonder financiële problemen tot aan zijn dood in 1821 aan het Voorhout te wonen. De koninklijke uitstraling van het huis werd ook door Napoleon en zijn vrouw Marie-Louise opgemerkt: zij overnachtten hier van 24 op 25 oktober 1811, te gast bij Hope. De Oranjes logeerden hier voor het eerst in 1814, dan nog als gasten van Hope.

In 1845 wordt het pand daadwerkelijk bezit van het Koninklijk Huis. De koper is prins Hendrik, zoon van koning Willem II.

De Swart

We maken een sprong in de tijd naar 1901, wanneer koningin Emma het paleisje betreft. Speciaal voor haar werd het opgeknaapt en voorzien van kostbare interieurs, die wat stijl betreft goed pasten bij de bouwstijl van het huis. De architect van het huis was namelijk Pieter de Swart geweest, de

bouwmeester van stadhouder Willem IV. Op kosten van de stadhouder had De Swart in 1745/46 in Parijs mogen studeren om zich daar de Franse hofstijlen eigen te maken. Daarin was hij aardig geslaagd, en hij mocht zich in Nederland de specialist op het gebied van de Lodewijk XV-stijl, ook wel de rococo geheten, noemen. De Swarts rococovormen waren beduidend rustiger en meer ingetogen dan de Franse en vielen hier goed in de smaak. Hij ontwierp een opvallend rustige en sobere zandstenen gevel. De schelpmotieven boven de vensters van de eerste verdieping duiden op de rococo. Onder het bekende balkon zijn consoles met duivelachtige gebeeldhouwde koppen aangebracht. Van de inrichting uit de tijd van Patras is hoofdzakelijk de linkervoorkamer, de voormalige eetzaal, bewaard gebleven. Dit vertrek is geheel roomkleurig betimmerd. Toen koningin Emma haar paleis in 1901 betrof nam ze een belangrijke deel van de inrichting mee van het huis Noordeinde 138-140, dat in 1853 aangekocht was door het Koninklijk Huis. Ook dit huis, dat enkele generaties eigendom was geweest van het geslacht Fagel, moet in zijn glorieertijd een schitterende woning zijn geweest. Toen de gemeente het 'Fagelhuis' in 1901 aankocht met de bedoeling het te slopen werd de inrichting grotendeels naar het Lange Voorhout overgebracht. Deze bestond onder andere uit acht schilderstukken (waaronder enkele van de Zwitser J. Keller); zeven marmeren schouwen, twee plafondbetimmeringen, goudleerbehang en een marmeren lambrizing. Daar het niet mogelijk bleek, ook niet na herhaaldelijk verzoek, het paleis te bezichtigen is het niet te zeggen hoe het paleisje, naar te hopen eerdaags een museum, is ingericht.

Bron: Die Haghe Jaarboek 1957.